

БЮЛЕТИН
Каталог
Решения на ЕСПЧ
по дела срещу
България през 2023 г.

Брой 29

Бюлетинът е разработен в рамките на предефиниран проект № 5 „Засилване на националния капацитет за ефективно изпълнение на решенията на Европейския съд по правата на човека“ рег. № 93-00-77/04.03.2020 г, с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г. по Програма “Правосъдие” .

Цялата отговорност за неговото съдържанието се носи от бенефициента и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на програмния оператор или на донора.

За донора

Целта на финансовият механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г. (ФМ на ЕИП и НФМ) е намаляване на икономическите и социални различия и укрепване на двустранните отношения чрез партньорски проекти, обмен на опит и добри практики.

България е четвъртият най-голям получател на средства: 210,1 млн. евро.

Норвежкия финансов механизъм осигурява 95,1 млн. евро, предоставени от Норвегия.

Съставител:

Дирекция „Процесуално представителство на Република България пред Европейския съд по правата на човека”, Министерство на правосъдието

Контакти за кореспонденция:

Електронна поща: project5@justice.government.bg

Интернет страница: <http://humanrights.bg/>

ФБ страница на Програма „Правосъдие“: <https://www.facebook.com/MJNFM>

Съдържание¹

■ Член 2 Право на живот	5
■ Член 3 Забрана на изтезанията	6
■ Член 4 Забрана на робството и на принудителния труд 6	
■ Член 5 Право на свобода и сигурност	7
■ Член 6 Право на справедлив съдебен процес	8
■ Член 8 Право на зачитане на личния и семейния живот.....	11
■ Член 10 Свобода на изразяването на мнение	14
■ Член 14 Забрана на дискриминацията.....	15
■ Член 41 Справедливо обезщетение.....	16
■ Член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията Защита на собствеността.....	17
■ Член 3 от Протокол № 1 към Конвенцията Право на свободни избори	22

---

¹ Решенията на камара по същество стават окончателни при условията на чл. 44 § 2 от Конвенцията:
а) когато страните заявят, че няма да поискат делото да бъде отнесено до голямата камара; или
б) три месеца след датата на решението, ако не е поискано отнасяне на делото до голямата камара;
или
в) когато съставът на голямата камара отхвърли молбата за отнасяне, подадена съгласно член 43.

Решенията на комитет по същество при наличието на установена практика на Съда по разглеждания въпрос са окончателни (чл. 28 § 1 б) и § 2 от Конвенцията). Окончателни са и решенията по допустимост (чл. 28 § 1 а) и § 2 от Конвенцията).

■ **Постановените през 2023 г. решения по азбучен ред**

1. [„Авенди ООД срещу България“](#), решение за определяне на справедливо обезщетение
2. [„А. Е. срещу България“](#)
3. [„А и други срещу България“](#)
4. [„Б.К. и Б.Б.К. срещу България“](#), решение по допустимост
5. [„В.У. срещу България“](#), решение по допустимост
6. [„Божилов и други срещу България“](#)
7. [„Давчев срещу България“](#), решение по допустимост
8. [„Жаблянов срещу България“](#)
9. [„Загорска срещу България“](#)
10. [„Илиев срещу България“](#), решение по допустимост
11. [„Йорданов и други срещу България“](#)
12. [„Камал срещу България“](#), решение по допустимост
13. [„Коилова и Бабулкова срещу България“](#)
14. [„Крачунова срещу България“](#)
15. [„Кузманова и Иванов срещу България“](#), решение по допустимост
16. [„Кукавица срещу България“](#)
17. [„Кулинов и други срещу България“](#)
18. [„Кънев и Ювелир ООД 90 срещу България“](#), решение по допустимост
19. [„Ляпчев и други срещу България“](#)
20. [„Местан срещу България“](#)
21. [„Миладинова срещу България“](#)
22. [„Митов и други срещу България“](#), решение по допустимост
23. [„Наковски срещу България“](#)
24. [„Николаев и други срещу България“](#)
25. [„Оссо срещу България“](#)
26. [„Пенгезов срещу България“](#)
27. [„Рашид срещу България“](#), решение по допустимост
28. [„Сабуни и други срещу България“](#)
29. [„Саксгобургготски и Хробок срещу България“](#), решение за определяне на справедливо обезщетение
30. [„Симонова срещу България“](#)
31. [„Славков и други срещу България“](#)
32. [„Станеви срещу България“](#)
33. [„Стефанова срещу България“](#)
34. [„Стоев срещу България“](#), решение по допустимост
35. [„Тингаров и други срещу България“](#)
36. [„Тонови срещу България“](#)
37. [„Т. Х. срещу България“](#)
38. [„Христова и други срещу България“](#)
39. [„Център за независим живот срещу България“](#), решение по допустимост
40. [„Шопов и други срещу България“](#)

■ Член 2

Право на живот

„Станеви срещу България“, жалба № 56352/14

Решение²

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 2 от Конвенцията в неговия процесуален аспект

Делото касае невъзможността на жалбоподателите (майка и дъщеря) да получат обезщетение за неимуществените вреди, претърпени вследствие смъртта на техния съпруг, съответно баща, починал при автомобилна катастрофа, след като било установено, че лицето, причинило произшествието, не може да носи наказателна отговорност. Съдът заключава, че липсата на каквото и да е обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от жалбоподателите поради смъртта на техния близък, нито е резултат от прилагането на обща политика, нито резултат от пропуск на жалбоподателите да използват правилно съществуващите национални процедури. Това означава, че при конкретните обстоятелства по настоящото дело държавата-ответник не е осигурила средство, позволяващо подходящо обезщетение, както изисква член 2 от Конвенцията. Следователно е налице нарушение на позитивното процесуално задължение на държавата съгласно тази разпоредба.

5

„Камал срещу България“, жалба № 21971/21

Решение по допустимост³

» [Бюлетин брой 26](#)

Делото касае оплакване, че евентуалното експулсиране на жалбоподателя в Сирия, ще го постави в риск да бъде третиран в разрез с изискванията на член 2, член 3 и член 8 от Конвенцията. Той твърди също така, че не разполага с ефективни вътрешноправни средства за защита. ЕСПЧ посочва, че в производството по обжалване на съответната заповед на директора на Държавна агенция за национална сигурност, Върховният административен съд, а впоследствие и Административен съд София - град, разглеждайки задържането на жалбоподателя, уточняват, че той не може да бъде експулсиран в Сирия. Освен това властите не са предприели стъпки за действителното извеждане на жалбоподателя от страната. Съдът взема предвид и уверението на държавата, въз основа на получените данни от ДАНС, че жалбоподателят няма да бъде върнат в Сирия. ЕСПЧ взема предвид и законодателните промени в Закона за чужденците в Република България в сила от м. март 2021 г. Въз основа на тези обстоятелства, Съдът заключава, че жалбоподателят вече не е поставен в риск да бъдат нарушени правата му по член 2 и член 3 от Конвенцията, и обявява жалбата за недопустима.

² <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224961>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30963> - решението в превод на български език

³ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225544>

■ Член 3

Забрана на изтезанията

„А. Е. срещу България“, жалба № 53891/20

Решение⁴

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 3 от Конвенцията

Нарушение на член 14 от Конвенцията във връзка с член 3 от Конвенцията

Делото е свързано с разследването на твърденията, че жалбоподателката (А. Е.) е била жертва на домашно насилие – бита, ритана и душена от 23 годишен мъж, с който е съжителствала непостоянно. ЕСПЧ постановява, че е налице нарушение на член 3 от Конвенцията. Съдът намира, че приложимото законодателство не е осигурило адекватна реакция в случай на домашно насилие или на насилие, спрямо пострадали, които не са в състояние сами да инициират и водят съдебно производство като частни обвинители. В конкретния случай властите също не са предоставили на жалбоподателката адекватна защита. Съдът установява нарушение и на член 14 от Конвенцията поради това, че държавата не се справя адекватно със защитата на жените срещу домашно насилие.

6

■ Член 4

Забрана на робството и на принудителния труд

„Крачунова срещу България“, жалба № 18269/18

Решение⁵

» [Бюлетин брой 28](#)

Нарушение на член 4 от Конвенцията

Жалбоподателката се оплаква от липсата на средство, чрез което да търси обезщетение за доходите от проституция, които лицето, признато за виновно в престъпление по чл. 159а от Наказателния кодекс ѝ е отнело. Предявеният от нея граждански иск в рамките на наказателното производство е изцяло отхвърлен в частта относно претендираните имуществени вреди. ЕСПЧ за първи път по дело срещу България единодушно установява нарушение на член 4 от Конвенцията. Решението е прецедент и за практиката на ЕСПЧ, тъй като в него за първи път се разглежда въпросът дали държавите имат позитивно задължение по член

⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224778>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30985> - решението в превод на български език

⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-229129>

4 от Конвенцията да гарантират на жертвите на трафик възможност да претендират обезщетение за пропуснати ползи.

■ Член 5

Право на свобода и сигурност

„Стефанова срещу България“, жалба № 39232/17

Решение⁶

» [Бюлетин брой 25](#)

Нарушение на член 5 § 5 от Конвенцията – право на обезщетение за незаконосъобразно задържане

Делото касае оплакване, че Върховният административен съд (ВАС) отхвърля предявения от жалбоподателката иск за обезщетение от незаконното ѝ задържане от полицията. ВАС отхвърля иска с мотива, че тя не е доказала в достатъчна степен наличието на психическо страдание. ЕСПЧ посочва, че в предишни дела срещу България е критикувал стандартът на доказване, изискван от националните съдилища по отношение на неимуществените вреди, произтекли от незаконно задържане. Съдът намира, че и в настоящия случай е приложен прекалено формалистичен подход, поради което установява нарушение на член 5 § 5 от Конвенцията.

„Славков и други срещу България“, жалба № 36250/12

Решение⁷

» [Бюлетин брой 28](#)

Нарушения на член 5 § 3 и § 5 от Конвенцията

Делото касае продължителността на взетата спрямо първия жалбоподател мярка за неотклонение „задържане под стража“ (почти четири години), както и наложените обезпечителни мерки с оглед бъдещ иск за отнемане на имущество по Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (отм. 2012 г.). Задържането на жалбоподателя е приключило преди измененията в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, поради което ЕСПЧ отхвърля възражението за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита и приема, че са налице нарушения на член 5 § 3 и 5 от Конвенцията.

ЕСПЧ обявява оплакването по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията относно обезпечителните мерки за явно необосновано. Освен продължителността на мерките, ЕСПЧ взема предвид това, че жалбоподателите не са лишени от възможността да ползват имуществото си, и също така техният обхват не е диспропорционален. Съдът посочва също, че ако наказателното производство не приключи с осъдителна

⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222777>

⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228147>

присъда, или предявен в бъдеще иск на Комисията за установяване на имущество, придобито от престъпна дейност бъде отхвърлен, жалбоподателите по принцип ще имат право да предявяват иск за обезщетение на национално ниво.

■ Член 6

Право на справедлив съдебен процес

„Миладинова срещу България“, жалба № 31604/17

Решение⁸

» [Бюлетин брой 25](#)

Нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията – достъп до съд

Делото касае оплакване за нарушаване на правото на достъп до съд поради възобновяване на наказателното производство срещу жалбоподателката, докато междувременно тя вече е била предявила иск по реда на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ). ЕСПЧ посочва, че не може да спекулира с въпроса дали възобновяването на наказателното производство е разпоредено като „отмъщение“ или за да се предотврати успехът на гражданското производство. Съдът обаче отбелязва, че както и в предишното дело „Филева срещу България“, прокуратурата, която е била страна в гражданското производство, е могла да повлияе на неговия изход просто като възобнови наказателното производство срещу жалбоподателката. Това решение за възобновяване неизбежно е довело до прекратяване на гражданското производство в ущърб на жалбоподателката. Фактът, че тя е могла да предяви нов иск въз основа на оправдателната присъда, е ирелевантен.

„Стоев срещу България“, жалба № 36820/12

Решение по допустимост⁹

» [Бюлетин брой 25](#)

Жалбата касае оплаквания по член 6 и член 8 (право на зачитане на личния и семейния живот) от Конвенцията във връзка с дисциплинарното отстраняване на жалбоподателя от длъжността съдия на основание, че в предходното си качество на член на Висшия съдебен съвет с действията си е уронил престижа на съдебната власт. Позовавайки се на изводите си по предишни сходни дела, Съдът обявява оплакването по член 6 от Конвенцията за явно необосновано, тъй като жалбоподателят се е възползвал от съдебен контрол с достатъчно широк обхват пред Върховния административен съд.

ЕСПЧ обявява за явно необосновано и оплакването по член 8 от Конвенцията, приемайки, че жалбоподателят е имал на разположение подходящи процесуални гаранции и че с оглед свободата на преценка, предоставена на националните власти, дисциплинарното наказание, което

⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222869>

<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223947> – решението в превод на български език.

⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223473>

му е наложено, е обосновано от релевантни и достатъчни мотиви и е пропорционално на допуснатото нарушение.

„Тонович срещу България“, жалба № 21039/13

Решение

» [Бюлетин брой 27](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1

Нарушение на член 6 § 1 - отказан достъп до горестояща съдебна инстанция.

[\(виж по-долу\)](#)

„Рашид срещу България“, жалба № 31239/11

Решение по допустимост¹⁰

» [Бюлетин брой 27](#)

Делото касае проведеното срещу жалбоподателя производство за отнемане на незаконно придобито имущество по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (Закона от 2005 г.). Жалбоподателят повдига оплакване по член 6 § 1 от Конвенцията, като твърди, че е бил лишен от достъп до съд, тъй като не е освободен от заплащането на държавна такса. Повдигнати са и оплаквания във връзка с отнемането на негово имущество. Съдът обявява жалбата за недопустима. По отношение на оплакването за липса на достъп до съд ЕСПЧ посочва, че жалбоподателят не е изпълнил изискванията съгласно приложимата процедура, нито се е възползвал от възможността, предвидена в чл. 23, ал. 4 от Закона от 2005 г. По отношение на оплакването по член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията ЕСПЧ посочва, че жалбоподателят е имал възможност да обжалва първоинстанционното решение, но жалбата му не е разгледана поради това, че не се е съобразил с приложимите процесуални правила.

„Център за независим живот срещу България“, жалба № 67568/16

Решение по допустимост¹¹

» [Бюлетин брой 27](#)

Делото касае оплаквания по член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията и член 6 § 1 от Конвенцията поради осъждането на сдружението в образувано по негова жалба съдебно производство да заплати разноските, присъдени в полза на встъпилите като страна субекти. Съдът заличава жалбата в частта относно оплакването по член 1 от Протокол № 1, тъй като в действителност сдружението не е платило дори частично въпросната сума, а освен това е изтекла и давността за принудителното изпълнение на вземането. Съдът обявява жалбата за недопустима в частта относно оплакването по член 6 § 1 от Конвенцията, тъй като приема, че основното производство не касае правен спор относно „граждански права“ на сдружението.

¹⁰ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226543>

¹¹ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228178>

„Давчев срещу България“, жалба № 39247/14

Решение по допустимост¹²

» [Бюлетин брой 27](#)

Делото касае оплаквания по член 6 § 1 от Конвенцията във връзка с решението за отстраняване на жалбоподателя като ръководител на следствен отдел, както и за независимост и безпристрастност по отношение на производството пред Върховния административен съд по обжалване на предходно решение на Висшия съдебен съвет за освобождаването му от длъжността прокурор. ЕСПЧ обсъжда правната уредба, относима към заеманата от жалбоподателя ръководна длъжност в следствения отдел и намира, че член 6 от Конвенцията не е приложим, поради което обявява оплакването за недопустимо. ЕСПЧ отхвърля като явно необосновано и оплакването за липса на независимост и безпристрастност на ВАС, позовавайки се на изводите си по предходното делото „Донев срещу България“.

„Пенгезов срещу България“, жалба № 66292/14

Решение¹³

» [Бюлетин брой 28](#)

Нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията

Нарушение на член 8 от Конвенцията

10

Делото касае временното отстраняване на жалбоподателя от длъжността съдия по време на висящото наказателно производство срещу него. ЕСПЧ установява нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията. Съдът посочва, че жалбоподателят е бил отстранен за неопределено време и без заплащане. Според ЕСПЧ решението на Висшия съдебен съвет не е било придружено от адекватни процесуални гаранции и в него са изложени само кратки мотиви, а обхватът на съдебния контрол пред Върховния административен съд не е бил достатъчен. Освен това повдигането на обвинение не е било предмет на независим съдебен контрол. ЕСПЧ установява нарушение и на член 8 от Конвенцията. Той се позовава на изводите си относно липсата на процесуални гаранции при взимане на решението на ВСС, както и обхвата на съдебния контрол пред ВАС. Съдът отбелязва също, че оспорваната намеса е имала сериозни последици за личния и професионалния живот на жалбоподателя.

¹² <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228399>

¹³ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228013>

■ Член 8

Право на зачитане на личния и семейния живот

„Стоев срещу България“, жалба № 36820/12

Решение по допустимост

» [Бюлетин брой 25](#)

ЕСПЧ обявява за недопустими оплакванията по член 6 и член 8 от Конвенцията във връзка с дисциплинарното отстраняване на жалбоподателя от длъжността съдия.

[\(виж по-горе\)](#)

„Симонова срещу България“, жалба № 30782/16

Решение¹⁴

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 8 от Конвенцията

Делото касае разрушаването на незаконно издигната постройка, която жалбоподателката твърди, че е единственото жилище за нея и децата ѝ. Съдът намира, че липсва преценка за пропорционалността на мярката, както в заповедта за премахване на постройката, така и в рамките на съдебното производство по нейното обжалване. ЕСПЧ отбелязва редицата нередности при издигането на постройката и нейното състояние, като същевременно разяснява, че съображения, свързани с риска поне четири малолетни деца да останат бездомни, биха могли да са силен аргумент в полза на това премахването на постройката да е придружено от подходящи стъпки, които биха могли да облекчат сериозните трудности, произтичащи за жалбоподателката.

11

„А и други срещу България“, жалба № 28383/20

Решение¹⁵

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 8 от Конвенцията

Делото касае оплакване относно продължителността на проведеното в България производството за връщане на синовете на първата жалбоподателка по реда на Хагската конвенция относно гражданските аспекти на международното отвличане на деца. ЕСПЧ установява нарушение поради продължилото почти единадесет месеца производство пред Софийски градски съд и Софийски апелативен съд след като анализира отделните етапи, довели до забавяне и намира, че те не са били оправдани.

¹⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224074>

<https://humanrights.bg/contents/item/display/30999> - решението в превод на български език

¹⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224562>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30966> - решението в превод на български език

Нарушение на член 8 от Конвенцията

Делото касае оплакване по член 8 от Конвенцията, свързано с процеса на вземане на решение и продължителността на съдебното производство по реда на Хагската конвенция за незабавно връщане на детето на жалбоподателя в страната на неговото обичайно местопребиваване - Швейцария. ЕСПЧ установява нарушение на член 8, тъй като Софийският апелативен съд не е изследвал възможността детето да се върне заедно с неговата майка, не е преценил и гаранциите, които могат да се дадат във връзка с опасността от нейното наказателно преследване в Швейцария. Производството освен това е продължило около седемнадесет месеца и половина.

Нарушение на член 8 от Конвенцията

Делото касае оплакване, че е нарушено правото на жалбоподателя на семеен живот с оглед постановения отказ от българския съд да допусне незабавното връщане на малолетното му дете в производство по реда на Хагската конвенция. ЕСПЧ приема, че е налице нарушение. Според Съда в анализа на Софийския апелативен съд липсват елементите, необходими за правилна преценка на най-добрия интерес на детето в светлината на член 8 от Конвенцията. Неговото решение не е достатъчно обосновано по отношение на наличието на „сериозен риск“ за връщането на детето в Германия и на възможностите той да бъде преодолян.

Делото касае оплакване, че държавата не е успяла да гарантира личния контакт между баща и дъщеря (двамата жалбоподатели) след развода на родителите съгласно режима на лични отношения, определен с окончателното съдебно решение. ЕСПЧ приема, че първият жалбоподател няма право да предяви жалба от името дъщеря си и разглежда само неговото оплакване. Съдът счита, че българските власти са действали активно във въпросния казус и са предприели редица подходящи и навременни мерки в опит да изградят отново взаимоотношенията между жалбоподателя и детето и да гарантират

¹⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225224>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30995> - решението в превод на български език

¹⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-225225>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/31004> - решението в превод на български език

¹⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226132>

правото на лични отношения. Дирекция „Социално подпомагане“ е реагирала своевременно и адекватно. Частният съдебен изпълнител е направил многократни опити да се предаде детето на жалбоподателя. Детето, което към релевантния момент е било на 11-годишна възраст и е било способно само да изгради свое мнение по въпроса, проявявало нежелание да тръгне с баща си. ЕСПЧ отчита и поведението на самия жалбоподател в хода на целия процес.

„Коилова и Бабулкова срещу България“, жалба № 40209/20

Решение¹⁹

» [Бюлетин брой 27](#)

Нарушение на член 8 от Конвенцията

Делото касае оплакване, че българските власти не признават сключения между жалбоподателките брак в чужбина. Конвенцията не гарантира право на еднородните двойки да сключват брак, поради което Съдът разглежда въпроса през призмата на позитивните задължения на държавата да гарантира правно признаване и защита на съюза на жалбоподателките. ЕСПЧ счита, че не е ясно какъв обществен интерес налага отказа да бъдат защитени личните интереси на жалбоподателките и взема предвид, че случаят не касае специфични „допълнителни“ (за разлика от основните) права, които могат да възникнат или не от съюз между две лица от еднакъв пол и които биха били предмет на обществено противопоставяне с оглед тяхната чувствителност. ЕСПЧ се позовава и на извода си по делото „Федотова и други срещу Русия“, че европейската тенденция към правно признаване (чрез брак или други форми на партньорство) на еднородните двойки вече е ясно потвърдена. В заключение Съдът приема, че държавата е надхвърлила предоставената ѝ свобода на преценка и не е изпълнила позитивното си задължение да създаде специфична правна уредба за признаване и защита на съюза на жалбоподателките като еднородна двойка, поради което е налице нарушение на член 8 от Конвенцията.

„В.У. срещу България“, жалба № 29259/21

Решение по допустимост²⁰

» [Бюлетин брой 27](#)

Делото касае оплакване, че отнемането на хуманитарния статут и евентуалното експулсиране на жалбоподателя би било в нарушение на правото му на личен и семеен живот, защитено по член 8 от Конвенцията. Жалбоподателят повдига оплакване и по член 13 от Конвенцията. ЕСПЧ взема предвид, че заповедта за експулсиране на жалбоподателя е съобщена по реда на чл. 18а, ал. 10 от АПК след като той е напуснал адреса си без да уведоми властите. Заповедта не е обжалвана, въпреки че изглежда той е знаел за нея. Съдът освен това разграничава настоящия случай от предходни дела срещу България, като се позовава на законодателните изменения в Закона за чужденците в Република България

¹⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226416>

²⁰ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227646>

(по-специално в чл. 44 и чл. 44а). С оглед изложеното ЕСПЧ отхвърля оплакването по член 8 поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

„Пенгезов срещу България“, жалба № 66292/14

Решение

» [Бюлетин брой 28](#)

(виж по-горе)

■ Член 10

Свобода на изразяването на мнение

„Митов и други срещу България“, жалба № 80857/17

Решение по допустимост²¹

» [Бюлетин брой 25](#)

Жалбата е подадена от осем журналисти, които повдигат оплаквания във връзка с вътрешни правила за редакция на личните данни в документите, които се публикуват на интернет страницата на Върховния административен съд, както и относно въведеното в чл. 64 от Закона за съдебната власт изключение от правилото за незабавно публикуване на съдебните актове. ЕСПЧ приема, че член 10 от Конвенцията не е приложим и оплакванията следва да бъдат отхвърлени като несъвместими *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията.

14

„Местан срещу България“, жалба № 24108/15

Решение²²

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 10 от Конвенцията

Жалбата е подадена от г-н Лютви Местан, който в релевантния период е председател на Движението за права и свободи. Оплакването касае наложената му глоба за провеждане на предизборна агитация на турски език по време на кампанията за парламентарните избори през 2013 г. в нарушение на чл. 133 от Изборния кодекс в сила към момента (впоследствие възпроизведен в Изборния кодекс от 2014 г.). ЕСПЧ намира, че абсолютният характер на забраната е лишила националните съдилища от възможността да извършат подходящ съдебен контрол. Съдът счита, че въпросната забрана не отговаря на належаща обществена нужда и не е пропорционална на легитимните цели, посочени в член 10 от Конвенцията.

²¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223828>

²² <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223278>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30959> - решението в превод на български език

Няма нарушение на член 10 от Конвенцията (шест на един глас)

Жалбата е подадена от г-н Валери Жаблянов. Делото касае оплакване, че свалянето му от поста заместник-председател на Народното събрание, поради направени от него изказвания, оправдаващи Народния съд е довело до непропорционално ограничаване на свободата му на изразяване. Според Съда ограничението в конкретния случай е било предвидено в закона и установено по ясен и достъпен начин. На второ място, Съдът отбелязва, че ограничението е преследвало легитимна цел – запазването на морала и правата на другите. ЕСПЧ разглежда и контекста, в който са направени изказванията на жалбоподателя, и тежестта им и заключава, че самата същност на Народния съд е в разрез с демократичните ценности и устои, като правото на справедлив процес, и е неразривно свързан с репресиите на комунистическия режим в рамките на българското обществено възприятие. В този смисъл, е било оправдано да бъдат ограничени изказвания, които го подкрепят и оправдават. Също така предприетите в случая мерки са били пропорционални. С шест гласа „за“ и един „против“ ЕСПЧ приема, че няма нарушение на член 10 от Конвенцията.

■ Член 14

Забрана на дискриминацията

„Т. Х. срещу България“, жалба № 46519/20

Решение²⁴

» [Бюлетин брой 26](#)

Няма нарушение на член 14 от Конвенцията

Делото касае оплакване за дискриминация на дете с поведенчески трудности от страна на неговата учителка и директорка в първите две години от началното училище. Разглеждайки един по един и хронологично посочените от жалбоподателя инциденти, ЕСПЧ счита, че учителката на жалбоподателя и директорката на училището са имали обективни и разумни основания да предприемат съответните действия. Следователно те не са необосновани, неразумни или непропорционални. Съдът приема също така, че директорката и учителката на жалбоподателя не са останали безучастни към неговото увреждане и произтичащите специални нужди, като изглежда са предприели редица разумни мерки за приспособяване в тази връзка. Съдът припомня, че разпоредбата на член 14 изисква

²³ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-225443>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30983> - решението в превод на български език

²⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224076>

създаването на разумни улеснения, а не на всички възможни такива, независимо от техните последици и свързаните с това практически аспекти.

„А. Е. срещу България“, жалба № 53891/20

Решение

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 3 от Конвенцията – липса на адекватна защита в случай на домашно насилие

Нарушение на член 14 от Конвенцията във връзка с член 3 от Конвенцията – държавата не се справя адекватно със защитата на жените срещу домашно насилие

[\(виж по-горе\)](#)

■ Член 41

Справедливо обезщетение

„Авенди ООД срещу България“, жалба № 48786/09

Решение²⁵

» [Бюлетин брой 25](#)

С основното решение по делото от 4 юни 2020 г.²⁶ ЕСПЧ установява нарушение на правата на дружеството жалбоподател по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията поради забавеното връщане на стоки (53 857 бутилки с алкохолни напитки от различни видове, сред които 26 748 бутилки крем ликьор „Бейлис“), задържани в административно-наказателно производство. С настоящето решение Съдът разглежда искането на дружеството по член 41 от Конвенцията и присъжда общо 165 000 евро като обезщетение за претърпените имуществени вреди.

„Саксгобурготски и Хробок срещу България“, жалби № № 38948/10 и

8954/17

Решение²⁷

» [Бюлетин брой 26](#)

След основното решение по делото, обявено на 7 септември 2021 г.²⁸, жалбоподателите претендират вреди от невъзможността да извършват стопанска дейност по сеч в горите, спрямо които има висящо гражданско производство. По отношение на периода, за който следва да бъдат обезщетени, Съдът отбелязва, че постановявайки основното решение по делото, не е бил наясно с наложената от Софийския окръжен съд обезпечителна мярка под формата на забрана на сеч, т.е. приел е, че забраната за стопанска дейност произтича единствено от приетия от Народното събрание мораториум. Въпреки това ЕСПЧ счита, че няма

²⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223014>

²⁶ Резюме на основното решение по делото е включено в бр. 16 на бюлетина – <https://mjs.bg/home/index/e97dc9ba-cad8-4284-bb1f-18890669a450>

²⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224434>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30968> - решението в превод на български език

²⁸ Резюме на основното решение по делото е включено в бр. 19 на бюлетина – <https://mjs.bg/home/index/e97dc9ba-cad8-4284-bb1f-18890669a450>

причина на настоящия етап да промени изводите си, че нарушението касае целия период (18 ноември 2009 г. до настоящия момент) и им присъжда 1 635 875 евро. С оглед на факта, че националното производство, в което се решава въпроса за правото на собственост на жалбоподателите върху горите, все още е висящо, ЕСПЧ отбелязва уверенията на жалбоподателите, че всяко получено обезщетение ще бъде взето предвид след приключване на производството. По-конкретно, за да се предотврати неоснователното обогатяване на жалбоподателите от настоящото решение, Съдът постановява следното – ако националните съдилища в крайна сметка решат че жалбоподателите не са собственици на имотите или на някои от тях, те ще трябва да възстановят на държавата съответната част от присъденото обезщетение, в случай че то е изплатено междувременно.

■ Член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията Защита на собствеността

**„Николаев и други срещу България“, жалби № 48806/11 и
№ 11138/12
Решение²⁹**

» [Бюлетин брой 25](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията

Разгледаните по това дело жалби касаят отнемането на предполагаеми приходи от престъпление по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност (Закона от 2005 г.). ЕСПЧ прилага принципите, установени във водещото дело „Тодоров и други срещу България“ и приема, че и по двете жалби е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1. Съдът посочва, че при постановяване на решението за отнемане на имуществото на жалбоподателите националните съдилища не са се опитали да обосноват причинно-следствена връзка между имуществото, чието отнемане се иска от една страна, и престъпното поведение на жалбоподателите – от друга.

**„Шопов и други срещу България“, жалба № 38398/11 и 2 други
Решение³⁰**

» [Бюлетин брой 25](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията – при постановяване на решенията за отнемане на имуществото на жалбоподателите по реда на Закона от 2005 г. националните съдилища

²⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222134>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30962> - решението в превод на български език

³⁰ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222896>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30957> - решението в превод на български език

не са се опитали да обосноват изискваната от ЕСПЧ причинно-следствена.

„Сабун и други срещу България“, жалби № № 25795/15 и № 59286/16

Решение³¹

» [Бюлетин брой 25](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията – при постановяване на решенията за отнемане на имуществото на жалбоподателите по реда на Закона от 2005 г. националните съдилища не са обосновали изискваната от ЕСПЧ причинно-следствена връзка с престъпното поведение на жалбоподателите.

„Ляпчев и други срещу България“, жалби № 75478/13 и № 30713/15³²

Решение

» [Бюлетин брой 25](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията – недостатъчни мотиви на националните съдилища за обосноваването на причинно-следствена връзка между предполагаемото престъпно поведение на жалбоподателите и имуществото, чието отнемане е постановено по реда на Закона от 2005 г.

18

„Кулинов и други срещу България“, жалби № 28151/15 и 2 други

Решение³³

» [Бюлетин брой 26](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1 към Конвенцията – недостатъчни мотиви на националните съдилища за обосноваването на причинно-следствена връзка между предполагаемото престъпно поведение на жалбоподателите и имуществото, чието отнемане е постановено по реда на Закона от 2005 г.

„Загорска срещу България“, жалба № 53285/15

Решение³⁴

» [Бюлетин брой 28](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1 - националните съдилища не са обосновали отнемането на имуществото съгласно критериите по чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията и е налице нарушение на тази разпоредба. ЕСПЧ обявява за явно необосновано оплакването, свързано с

³¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223285>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30977> - решението в превод на български език

³² <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-223278>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30992> - решението в превод на български език

³³ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224081>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30972> - решението в превод на български език

³⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228351>

осъждането на жалбоподателката да заплати разноските на Комисията в националното производство.

„Кънев и Ювелир ООД 90 срещу България“, жалба № 3410/18

Решение по допустимост³⁵

» [Бюлетин брой 25](#)

ЕСПЧ обявява за недопустимо оплакването по член 1 от Протокол № 1, свързано с отнемането на имущество по реда на Закона от 2005 г., тъй като приема, че националните съдилища са показали по разумен начин, че имуществото на жалбоподателите, чието отнемане е било постановено, се явява облага от престъпление.

„Илиев срещу България“, жалба № 53454/13

Решение по допустимост³⁶

» [Бюлетин брой 25](#)

Съдът обявява за недопустимо оплакването по член 1 от Протокол № 1 във връзка с производство по реда на Закона от 2005 г., тъй като не се е стигнало до действително отнемане на имуществото, постановено от съда, поради което жалбоподателят не може да твърди, че е жертва на нарушение.

„Наковски срещу България“, жалба № 78684/17

Решение³⁷

» [Бюлетин брой 27](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1

Делото касае отнемането на предполагаеми приходи от престъпление по реда на Законът от 2005 г., както и съдебните разноски, които жалбоподателят е бил осъден да плати. ЕСПЧ приема, че националните съдилища не са установили по ясен начин наличието на причинно-следствена връзка между престъпното поведение на жалбоподателя и активите, чието отнемане е постановено. По отношение на съдебните разноски, ЕСПЧ взема предвид, че е изтекла петгодишната давност за събиране на вземането, поради което заличава жалбата в тази част.

³⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224097>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30981> - решението в превод на български език

³⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-224101>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30978> - решението в превод на български език

³⁷ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-225880>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/30975> - решението в превод на български език

Нарушение на член 1 от Протокол № 1

Нарушение на член 6 § 1

Делото е сходно със случаите, разгледани по „Тодоров и други срещу България“. ЕСПЧ намира, че националните съдилища не са установили причинно-следствена връзка между незаконно придобитото имущество и престъпната дейност на първия жалбоподател. ЕСПЧ също така счита, че на жалбоподателите необосновано е отказан достъп до по-горестоящата съдебна инстанция, поради което постановява, че има нарушение и на член 6 § 1 от Конвенцията. Нито жалбоподателите, нито техният адвокат са били уведомени за окончателното определение на ВКС, постановено по дело с нов номер, с което е отхвърлена молбата им за освобождаване от държавна такса. Тъй като не са могли да научат за него, те не са внесли държавната такса и делото е било прекратено.

„Йорданов и други срещу България“, жалби № 265/17 и № 26473/18

Нарушение на член 1 от Протокол № 1

Делото касае оплаквания във връзка с производство за отнемане на имущество по реда на Закона за отнемане на незаконно придобито имущество от 2012 г. (Закона от 2012 г.). Според ЕСПЧ Законът от 2012 г. запазва съществена част от установените по делото „Тодоров и други срещу България“ недостатъци на Закона от 2005 г. Освен тях Законът от 2012 г. предполага, че ответниците в производствата за отнемане не само са замесени в неуточнени престъпни или незаконни дейности, но това е било така в продължение на много години. Премахнато е изискването за установяване на връзка между имуществото, подлежащо на отнемане, и предикатното престъпление, което за ЕСПЧ представлява съществена гаранция. Придържайки се към подхода, възприет по делото „Тодоров и други“ Съдът посочва, че от съществено значение е дали съдилищата, постановили отнемането, са предоставили някакви данни относно престъпленията или административните нарушения, от които се твърди, че произхожда имуществото, и дали са установили по обосноваван начин, че може да има връзка между тези нарушения и въпросното имущество. В конкретните случаи ЕСПЧ приема, че не е спазен стандартът, изискван от член 1 от Протокол № 1.

³⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226055>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/32017> - решението в превод на български език

³⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-227713>

<https://humanrights.bg/Contents/Item/Display/32019> - решението в превод на български език

„Кузманова и Иванов срещу България“, жалба № 56289/19
Решение по допустимост⁴⁰
» [Бюлетин брой 26](#)

Делото е подобно на „Костов и други срещу България“ (жалби № 66581/12 и 25054/15, 14 май 2020 г.) и касае адекватността на обезщетението, определено за отчуждаване на земя по реда на Закона за държавната собствеността. ЕСПЧ обявява жалбата за недопустима. Съдът счита, че жалбоподателите не са обосנוвали достатъчно твърдението си, че компенсацията, изчислена съгласно Наредбата за реда за определяне на цени на земеделските земи, не е разумно свързана с пазарната стойност на тяхната отчуждена земя.

„Славков и други срещу България“, жалба № 36250/12
Решение
» [Бюлетин брой 28](#)

[\(виж по-горе\)](#)

„Божилов и други срещу България“, жалба № 56383/15
Решение⁴¹
» [Бюлетин брой 27](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1

Делото е подобно на „Костов и други срещу България“. ЕСПЧ счита, че представената от жалбоподателите информация е достатъчна, за да се приеме, че действителната пазарна стойност на имотите им би могла да е значително по-висока от определеното им обезщетение. Поради това Съдът установява нарушение на член 1 от Протокол № 1.

„Христова и други срещу България“, жалба № 56681/15
Решение⁴²
» [Бюлетин брой 27](#)

Нарушение на член 1 от Протокол № 1

Това дело също е подобно на „Костов и други срещу България“, като и в този случай ЕСПЧ намира нарушение на член 1 от Протокол № 1.

„Център за независим живот срещу България“,
жалба № 67568/16
Решение по допустимост
» [Бюлетин брой 27](#)

[\(виж по-горе\)](#)

⁴⁰ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-225237>

⁴¹ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226053>

⁴² <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-226054>

■ Член 3 от Протокол № 1 към Конвенцията Право на свободни избори

„Тингаров и други срещу България“, жалба № 42286/21
Решение⁴³
» [Бюлетин брой 28](#)

Нарушение на член 3 от Протокол № 1 към Конвенцията

Делото касае забраната лицата, изтърпяващи наказание лишаване от свобода да упражняват право да избират държавни и местни органи. Позовавайки се на принципите, възприети в практиката по сходни дела, ЕСПЧ приема, че приложимата в случая забрана поради своя абсолютен характер, е несъвместима с член 3 от Протокол № 1 към Конвенцията.

---

⁴³ <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-228000>
<https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-231362> – решението в превод на български език